

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра загальної та практичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. завідувача кафедри загальної та
практичної психології

Олександр ГУДИМА

27 серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

для підготовки фахівців *першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*
за освітньо-професійною програмою *Середня освіта (Фізична культура)*
спеціальності А4 *Середня освіта (за предметними спеціальностями)*
предметної спеціальності А 4.11 *Середня освіта (Фізична культура)*
галузі знань *А Освіта*
мова навчання *українська*

2025-2026 навчальний рік

Розробник робочої програми:

Наталія ПАНЧУК, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та практичної психології

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології

Протокол № 13 від 27 серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Аліна БОДНАР

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. *Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія»* полягає у створенні фундаменту психологічних знань, вивченні та засвоєнні здобувачами основних методологічних та теоретичних засад психологічної науки, оволодінні методами наукового дослідження психічних та соціально-психологічних явищ, озброєнні здобувачів знаннями закономірностей розвитку психіки та становлення особистості на різних вікових етапах, психологічних основ навчання і виховання, психологічних особливостей педагогічної діяльності та особистості вчителя, а також здійснення практичної підготовки студентів до роботи з учнями та задля особистісно-професійного саморозвитку.

2. *Обсяг дисципліни*

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Рік навчання	1	1
Семестр вивчення	2	1-2
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120	120
Кількість годин навчальних занять	60	16
Лекційні заняття	28	6
Практичні заняття	32	10
Самостійна та індивідуальна робота	60	104
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

3. *Статус дисципліни.* Навчальна дисципліна належить до освітніх компонент професійної підготовки (обов'язкова).

4. *Передумови для вивчення дисципліни.* Вступ до спеціальності, Анатомія людини з основами спортивної морфології.

5. *Програмні компетентності навчання.* Навчальна дисципліна спрямована на формування таких компетентностей:

а) інтегральної: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів фізичного виховання, медико-біологічних, практичних та психолого-педагогічних основ фізичного виховання і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

б) загальних:

ЗК 01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК 02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК 03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вияву національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).

ЗК 04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

в) спеціальних (фахових):

СК 02 Здатність моделювати зміст уроків, інших форм фізичної культури відповідно до обов'язкових результатів навчання дітей в закладі загальної середньої освіти, а також

здійснювати моніторинг результатів, ураховуючи вікові, статеві й індивідуальні особливості дітей (предметно-методична компетентність).

СК 03 Здатність володіти та практично реалізовувати педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології, спрямовані на формування у дітей вміння застосовувати набуті знання, базові й нові види рухової діяльності, що передбачені змістом фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (навчальна компетентність).

СК 05 Здатність орієнтуватись в інформаційному просторі у сфері фізичної культури і спорту, здійснювати пошук й критично оцінювати одержану інформацію, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності (інформаційно-цифрова компетентність).

СК 06 Здатність володіти і практично реалізовувати психолого-педагогічні технології, методики, що під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти сприяють формуванню в дітей позитивної самооцінки, я-ідентичності, мотивації до фізичної активності, критичного мислення у пов'язаних із нею питаннях та вміння організовувати відповідну пізнавальну діяльність (психологічна компетентність).

СК 07 Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури, а також тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості під час реалізації різних форм фізичної культури в закладі загальної середньої освіти (емоційно-етична компетентність).

СК 12 Здатність прогнозувати результати фізичної культури дітей в закладі загальної середньої освіти протягом певного року навчання, враховуючи їхні вихідні дані, індивідуальні особливості, а протягом навчального семестру й чверті з урахуванням поставлених завдань і можливостей дітей (прогностична компетентність).

СК 13 Здатність проєктувати зміст уроків, позаурочних форм фізичної культури, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей (проєктувальна компетентність).

СК 15 Здатність застосовувати методи наукового пізнання, інновації та сучасні дієві підходи до розв'язання проблем у професійній діяльності з фізичної культури в закладі загальної середньої освіти, виходячи із положень документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності (інноваційна компетентність).

СК 16 Здатність впродовж життя визначати умови, ресурси професійного розвитку та взаємодії з іншими вчителями на засадах партнерства і підтримки (компетентність у професійній самоосвіті впродовж життя).

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

ПРН 04 Вміє застосовувати теоретичне моделювання при формуванні змісту уроків та інших форм фізичної культури дітей з урахуванням вікових особливостей, персональних здібностей, інтересів, потреб і мотивів.

ПРН 06 Володіє та практично реалізує педагогічні, медико-біологічні, інформаційні технології для формування освіченості дітей у здійсненні розвитку фізичних (рухових), моральних, вольових якостей за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 07 Вміє орієнтуватись в інформаційному просторі фізичної культури, здійснювати пошук і критичний аналіз одержаної інформації, а також адекватно оперувати нею під час професійної діяльності; добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей.

ПРН 08 Спроможний визначати завищену (занижену) самооцінку дітей для її подальшої корекції, створювати умови для формування позитивної мотивації під час визначених форм фізичної культури; застосовувати завдання, засоби, методи і навчальний матеріал, що забезпечують розвиток пізнавальної діяльності дітей щодо фізичної культури; використовувати технології розвитку в дітей критичного мислення та формування навичок рефлексії у питаннях із фізичної культури для розуміння себе, своїх цінностей, потреб, можливостей.

ПРН 09 Вміє тактовно і конструктивно взаємодіяти з дітьми, іншими учасниками освітнього процесу у напрямі усвідомлення та поцінювання кожного як особистості, на засадах усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, а також керувати власними емоційними станами за допомогою засобів і методів фізичної культури.

ПРН 10 Застосовує механізми суб'єкт-суб'єктного підходу в практичній діяльності, вміння координувати і стимулювати навчально-пізнавальну діяльність дітей, підтримання їх прагнень до розкриття індивідуальних здібностей, можливостей і саморозвитку, в тому числі із залученням батьків на засадах партнерства для надання додаткової допомоги дітям та підтримки тих, хто має особливі освітні потреби.

ПРН 13 Вміє використовувати набуті знання і рекомендації, інновації фахівців щодо організації різних форм фізичної культури та діяльності дітей під час їх реалізації в закладі загальної середньої освіти.

ПРН 15 Вміє враховувати вихідні дані й індивідуальні особливості дітей при прогнозуванні результатів фізичної культури на кожний рік навчання, а поставлені завдання і можливості дітей при прогнозуванні результатів на певний навчальний семестр і чверть.

ПРН 16 Проектує зміст уроків фізичної культури для учнів початкової, основної школи та позаурочних форм із урахуванням вимог державного стандарту освіти, освітніх потреб і попередніх результатів розвитку та навчання дітей.

ПРН 17 Використовує сучасну аналітику та психолого-педагогічні умови оцінювання результатів дітей та забезпечення самооцінювання ними, що стосуються розвитку фізичних якостей, навчання рухових дій, формування теоретико-методичних знань

ПРН 19 Здійснює особистий професійний розвиток, ураховуючи індивідуальні професійні потреби, чинні вимоги та моніторинг результатів, а також взаємодіє з іншими вчителями закладу загальної середньої освіти як рівноправний партнер.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти **повинен:**

опанувати основні психологічні терміни та категорії; розуміти природу та сутність психіки людини; розрізняти свідомі та несвідомі форми прояву психіки людини та знати їх основні особливості та генезис; сутність і специфіку різних форм психічного відображення дійсності; основні психологічні механізми, закономірності розвитку психіки та формування особистості, специфіку психологічних досліджень; зміст, основні характеристики та умови розвитку когнітивної, регулятивної, афективної сфер особистості; індивідуально-типологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності) та можливості впливу на їх розвиток на різних вікових етапах онтогенезу; зміст, структуру і види діяльності та поведінки як психологічних феноменів, закономірності динаміки психічного розвитку та становлення особистості; закономірності навчання та виховання; усвідомлювати психологічну структуру педагогічної діяльності та її вимоги до особистості педагога тощо; пояснювати психологічний зміст та механізми становлення і розвитку різних форм прояву психіки (психічних процесів, станів і властивостей особистості, свідомих і неусвідомлюваних психічних явищ); аналізувати психологічний зміст, структуру, психологічні механізми і умови розвитку особистості та окремих її складових; застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості, групи та міжособистісної взаємодії; проектувати різні види та форми впливу з метою розвитку особистості та психічного розвитку залежно від вікових особливостей учнів; визначати цілі та перспективи впливу і взаємодії з людьми і групами, стратегій і способів досягнення взаєморозуміння; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі, організовувати власну творчу та комунікативну діяльність, конструювати власну діяльність і взаємодію з іншими людьми в педагогічній діяльності; уміти ефективно працювати як особистість і як член команди, попереджувати конфлікти; вступати у наукові дискусії, демонструючи як наукові знання, так і власну позицію тощо.

7. *Засоби діагностики результатів навчання:* тестові завдання поточного контролю, письмові самостійні роботи, есе, аналіз психологічних ситуацій, презентація результатів

наукових досліджень студентів та виступи на наукових конференціях, виконання завдань самостійної роботи та їх захист, завдання модульної контрольної роботи (в тестовій формі, зокрема, з використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища), екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle) та ін.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	денна форма				заочна форма			
	Разом	у тому числі			разом	у тому числі		
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота		Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Предмет психології.	5	1	1	3	6	—	—	6
Тема 2. Будова, завдання та методи сучасної психології.	5	1	1	3	7	1	1	5
Тема 3. Розвиток психіки у філогенезі.	4	—	—	4	6	—	—	6
Тема 4. Діяльність.	7	2	2	3	7	1	1	5
Тема 5. Спілкування.	7	2	2	3	6	—	—	6
Тема 6. Особистість.	7	2	2	3	8	1	2	5
Тема 7. Психологія малих груп.	7	2	2	3	6	—	—	6
Тема 8. Психічні пізнавальні процеси.	7	2	2	3	7	1	1	5
Тема 9. Емоційно-вольова сфера особистості.	7	2	2	3	6	—	—	6
Тема 10. Індивідуально-психічні властивості особистості.	7	2	2	3	6	—	1	5
Тема 11. Виникнення і розвиток вікової та педагогічної психології як самостійних галузей психологічної науки.	4	—	—	4	5	—	—	5
Тема 12. Динаміка та закономірності психічного розвитку та формування особистості школяра.	7	2	2	3	6	—	—	6
Тема 13. Психічний розвиток дитини до вступу у школу.	5	—	2	3	5	—	—	5
Тема 14. Психічний розвиток в молодшому шкільному віці.	5	—	2	3	5	—	—	5
Тема 15. Психологічні особливості підліткового віку.	7	2	2	3	6	—	—	6

Тема 16. Психологічні особливості становлення особистості в юнацькому віці.	7	2	2	3	8	1	2	5
Тема 17. Психологія виховання і самовиховання як цілеспрямованого процесу формування особистості.	7	2	2	3	6	—	—	6
Тема 18. Психологічні основи навчання та учіння	8	2	2	4	6	—	—	6
Тема 19. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя.	7	2	2	3	8	1	2	5
Разом годин	120	28	32	60	120	6	10	104

Денна форма здобуття освіти

Тематика лекційних занять

- Тема 1. Предмет психології. Будова, завдання та методи сучасної психології.
- Тема 2. Діяльність.
- Тема 3. Спілкування.
- Тема 4. Особистість.
- Тема 5. Психологія малих груп.
- Тема 6. Психічні пізнавальні процеси.
- Тема 7. Емоційно-вольова сфера особистості.
- Тема 8. Індивідуально-психічні властивості особистості.
- Тема 9. Динаміка та закономірності психічного розвитку та формування особистості школяра.
- Тема 10. Психологічні особливості підліткового віку.
- Тема 11. Психологічні особливості становлення особистості в юнацькому віці.
- Тема 12. Психологія виховання і самовиховання як цілеспрямованого процесу формування особистості.
- Тема 13. Психологічні основи навчання та учіння.
- Тема 14. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя.

Тематика практичних занять

- Тема 1. Предмет психології. Будова, завдання та методи сучасної психології.
- Тема 2. Діяльність.
- Тема 3. Спілкування.
- Тема 4. Особистість.
- Тема 5. Психологія малих груп.
- Тема 6. Психічні пізнавальні процеси.
- Тема 7. Емоційно-вольова сфера особистості.
- Тема 8. Індивідуально-психічні властивості особистості.
- Тема 9. Динаміка та закономірності психічного розвитку та формування особистості школяра.
- Тема 10. Психічний розвиток дитини до вступу у школу.
- Тема 11. Психічний розвиток в молодшому шкільному віці.
- Тема 12. Психологічні особливості підліткового віку.
- Тема 13. Психологічні особливості становлення особистості в юнацькому віці.
- Тема 14. Психологія виховання і самовиховання як цілеспрямованого процесу формування особистості.
- Тема 15. Психологічні основи навчання та учіння.

Тема 16. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя.

Заочна форма здобуття освіти

Тематика лекційних занять

Тема 1. Предмет, завдання, методи і структура психології. Діяльність.

Тема 2. Психологія особистості. Мислення.

Тема 3. Психологія раннього юнацького віку. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування.

Тематика практичних занять

Тема 1. Предмет, завдання, методи і структура психології. Діяльність

Тема 2. Психологія особистості.

Тема 3. Мислення. Темперамент.

Тема 4. Психологія раннього юнацького віку

Тема 5. Психологія педагогічної діяльності та професійного спілкування

Самостійна робота

Здобувачі вищої освіти виконують такі різновиди самостійної роботи з дисципліни:

- 1) опрацювання текстів лекційних занять зокрема, робота з термінологічним апаратом дисципліни, ведення термінологічного словника;
- 2) робота з основною й допоміжною літературою, читання наукової та навчальної літератури;
- 3) підготовка до практичних занять;
- 4) виконання завдань, визначених у планах практичних занять;
- 5) опрацювання питань, винесених на самостійне опрацювання;
- 6) аналіз та самоаналіз особливостей окремих психічних, особистісних та соціально-психологічних явищ;
- 7) розробка рекомендації з розвитку окремих психічних феноменів та властивостей особистості учнів, саморозвитку;
- 8) психодіагностика та самодіагностика окремих психічних феноменів та властивостей особистості;
- 9) підготовка до написання самостійної роботи та модульної контрольної роботи тощо.

Питання, винесені на самостійне опрацювання:

Тема 1. Предмет психології.	Ідеалістичний підхід до тлумачення предмету психології. Дуалізм Рене Декарта у поясненні природи психічного. Дуалістичне уявлення про психіку (Еббінгауз, Вундт). Моністичний підхід до тлумачення психіки. Блоки головного мозку людини та їх роль у забезпеченні психічної діяльності людини.
Тема 2. Будова, завдання та методи сучасної психології.	Місце психології в системі наук. Психологія і педагогіка. Роль психології у реформуванні освіти в Україні. Аналіз напрямків зарубіжної психології.
Тема 3. Розвиток психіки у філогенезі.	Розвиток форм відображення. Розвиток психіки в філогенезі: а) стадії розвитку психіки; б) механізми відображувальної діяльності на різних стадіях психіки. Сутність відмінностей психіки тварин і людини. Інстинкти, наслідки, інтелектуальна поведінка. Виникнення психіки як результат еволюції матерії. Психіка та еволюція нервової системи. Психічні функції, будова органів та середовище. Умови переходу до вищої форми відображення людської свідомості.

Тема 4. Діяльність.	Дія як процес, спрямований на досягнення мети. Дії та рухи. Види діяльності. Формування навичок. Вправи. Структура і взаємодія навичок. Виникнення вмінь. Звички.
Тема 5. Спілкування.	Бар'єри спілкування. Поняття вплив, взаємовплив, психологічний вплив. Форми соціальних впливів. Впливовість особистості та способи протистояння неконструктивним впливам.
Тема 6. Особистість.	Мотиви, їх класифікації. Самосвідомість. Образ «Я». Самооцінка та її роль в розвитку особистості. Рівень домагань. Формування особистості.
Тема 7. Психологія малих груп.	Вплив малої соціальної групи на розвиток особистості. Поняття соціально-психологічного клімату колективу. Диференціація в групах. Поняття про лідерство, особистість лідера. Інтеграція в групах. Колективістська ідентифікація. Ціннісно-орієнтаційна єдність. Адекватна атрибуція відповідальності. Методи вивчення учнівської групи. Соціометрія. Референтометрія.
Тема 8. Психічні пізнавальні процеси.	Розлади уваги та їх подолання. Рефлекторна природа відчуттів. Рецептори та аналізатори. Види сприймання. Роль моторних компонентів у сприйманні. Теорії пам'яті. Види пам'яті та їх особливості. Індивідуальні особливості пам'яті у людей. Форми мислення. Типи мислення. Індивідуальні відмінності мислення. Поняття про інтелект. Уява і мислення в проблемних ситуаціях. Уява і уявлення. Індивідуальні особливості уяви.
Тема 9. Емоційно-вольова сфера особистості.	Теорії емоцій. Фізіологічні основи емоцій. Історична зумовленість почуттів людини. Вищі почуття, їх формування. Основні підходи до подолання стресу та формування стресостійкості. Вольові якості особистості. Слабка воля, причини та шляхи подолання. Розвиток волі у людини.
Тема 10. Індивідуально-психічні властивості особистості.	Теорії темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Типи темпераменту та їх характеристика. Акцентуація рис характеру. Формування характеру. Фактори розвитку здібностей. Критерії здібностей. Проблема успадкування. Формування здібностей.
Тема 11. Виникнення і розвиток вікової та педагогічної психології як самостійних галузей психологічної науки.	Предмет, завдання вікової і педагогічної психології. Взаємозв'язок педагогічної психології з педагогікою, вікової та загальною психологією, психологією праці та соціальною психологією. Структура вікової та педагогічної психології. Питання вікової та педагогічної психології у працях вітчизняних та зарубіжних педагогів та психологів. Методологія, метод, методики в дослідженнях з вікової та педагогічної психології.

Тема 12. Динаміка та закономірності психічного розвитку та формування особистості школяра	Онтогенез та філогенез психіки. Роль спілкування і діяльності дитини у психічному розвитку та становленні особистості. Онтогенез спілкування.
Тема 13. Психічний розвиток дитини до вступу у школу	Пренатальний період розвитку. Криза новонародженості. Соціальна ситуація розвитку новонародженого. Новоутворення періоду. Психічний розвиток дитини першого року життя. Розвиток форм спілкування протягом першого року. Формування сенсорної і моторної сфер немовляти. Розвиток мовлення у немовляти. Основні новоутворення періоду немовляти. Криза першого року життя. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Розвиток предметної діяльності. Продуктивна і репродуктивна діяльність. Оволодіння мовленням як головне новоутворення раннього дитинства. Особливості розвитку психічних пізнавальних процесів у ранньому дитинстві. Формування особистості дитини раннього віку. Психологічні особливості кризи трьох років. Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Сюжетно-рольова гра як провідна діяльність, її розвиток та значення для психічного розвитку дошкільника. Розвиток особистості дитини дошкільного віку. Особливості розвитку пізнавальної сфери дошкільняти. Психологічні новоутворення дошкільного віку. Особливості психічного розвитку дітей шестирічного віку. Психологічна готовність до навчання у школі. Методи вивчення психіки дитини. Проблеми психологічної адаптації до умов шкільного життя. Причини появи шкільної дезадаптації. Діяльність шестирічної дитини. Психологія особистості і міжособистісних взаємин шестирічних дітей. Вчитель і шестирічна дитина.
Тема 14. Психічний розвиток в молодшому шкільному віці.	Оцінка та відмітка: вплив на успішність школяра формування основних компонентів учінневої діяльності. Мотиви учіння молодших школярів і їх формування. Трудова та ігрова діяльність молодших школярів.
Тема 15. Психологічні особливості підліткового віку.	Анатомо-фізіологічні особливості підлітка та їх вплив на психічний розвиток. Система міжособистісних відносин і спілкування підлітка. Вплив ровесників на розвиток особистості підлітка. Міжособистісні конфлікти в підлітковому віці. Девіантна поведінка, її форми та прояви. Поняття булінгу та його попередження.
Тема 16. Психологічні особливості становлення особистості в юнацькому віці.	Особливості фізичного розвитку старшокласників. Міжособистісні стосунки в ранній юності: дружба і кохання. Неформальні юнацькі об'єднання. Психосексуальний розвиток юнаків. Підготовка старшокласників до сімейного життя.
Тема 17. Психологія виховання і самовиховання як цілеспрямованого процесу формування особистості.	Теорії виховання. Колектив учнів як фактор формування особистості учня. Спілкування і міжособистісні стосунки в класі, їх роль у формуванні особистості. Самовиховання. Саморозвиток. Самовдосконалення.

Тема 18. Психологічні основи навчання та учіння	Психологічні основи освітніх технологій. Психологічні теорії розвивавального навчання. Психологічна теорія загального розвитку школяра в початковому навчанні Л.В.Занкова. Принципи навчання на основі теорії Л.В.Занкова. Теорія учіннєвої діяльності (В.В.Давидов, Д.Б.Ельконін). Принципи розвивавального навчання, висунуті В.В.Давидовим і Д.Б.Ельконіним. Теорія поетапного формування розумових дій. Психологічне забезпечення освітнього процесу в контексті НУШ. Освітнє середовище в умовах НУШ. Формування умінь і навичок. Психологічні закономірності засвоєння знань та формування понять. Види мотивів учіння. Структура мотивації. Основні групи мотивів учіння. Вікова динаміка мотивації навчальної діяльності учнів. Формування мотивів учіннєвої діяльності учнів.
Тема 19. Психологія педагогічної діяльності та особистості вчителя.	Сутність педагогічного спілкування. Стили педагогічного спілкування, їх загальна характеристика. Засоби педагогічного спілкування. Ефективність діяльності вчителя, критерії її оцінки. Вимоги до вчителя в умовах НУШ. Професійні ролі вчителя НУШ. Самоосвіта і самовиховання як умова успішної діяльності вчителя.

9. *Форми поточного та підсумкового контролю.* Формами поточного контролю знань є *контроль під час практичних занять* (опитування, перевірка виконаного аналізу/самоаналізу особливостей окремих психічних, особистісних та соціально-психологічних явищ, обговорення розроблених здобувачами рекомендацій з розвитку окремих психічних феноменів та властивостей особистості учнів, саморозвитку, аналіз та обговорення висновків психодіагностики та самодіагностики, участь у групових бесідах, дискусіях, написання есе, підготовка презентацій, обговорення публікацій, аналіз психологічних ситуацій, перевірка правильності розв'язання психологічних задач та завдань та ін.), *виконання завдань самостійної роботи* (самостійне опрацювання рекомендованої літератури, ведення термінологічного словника, самодіагностика властивостей особистості і психічних явищ, опис її результатів та ін.) та *модульної контрольної роботи*.

Формою підсумкового контролю успішності навчання є *екзамен*

10. *Критерії оцінювання результатів навчання*

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється згідно з Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями) (<https://cutt.ly/ZZbguzW>).

Денна і заочна форма здобуття освіти				Сума
Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Іспит	100
20 балів	20 балів	20 балів	40 балів	

Розподіл балів, що присвоюються студентам:

Поточний контроль (20 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

**Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти
на навчальних заняттях**

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12- бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, психічних фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику та інших джерелах інформації відповідь, некритично ставиться до знайденої інформації.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати психологічні ситуації на основі елементарних знань і навичок, використовуючи знання життєвої психології; виявляє окремі психологічні закономірності; робить спроби виконання завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості завдання за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з психології, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в психологічних термінах, поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення психологічних понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати психічні явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати наукові знання з психології під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами інформації, може сформулювати рекомендації з розвитку окремих психічних явищ та властивостей особистості, але з неточностями та неповно враховуючи вікові особливості учнів.
Достатній (алгоритмічно- дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими психологічними поняттями та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати психологічну термінологію;

Високий (творчо-професійний)		складати таблиці, схеми, робити загальні висновки з психодіагностичних досліджень, може сформулювати рекомендації з розвитку окремих психічних явищ та властивостей особистості спираючись на загальні закономірності психічного розвитку в певний віковий період.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє здійснювати психологічний аналіз ситуації, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати есе, повідомлення і обґрунтувати його положення, може сформулювати рекомендації з розвитку окремих психічних явищ та властивостей особистості, враховуючи закономірності психічного розвитку в певний віковий період.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з загальної, вікової та педагогічної психології, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати поведінку та діяльність дітей різного віку, здатен систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, вміє інтерпретувати результати психологічного дослідження та робити висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить психологічні поняття, категорії; формулює визначення; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; вміє формулювати рекомендації з розвитку окремих сторін особистості та психічного розвитку з врахуванням закономірності психічного розвитку в певний віковий період, має сформовані типові навички.
	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з вікової, педагогічної та загальної психології, використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати вікові та індивідуальні особливості психічних процесів; робить аргументовані висновки при аналізі психологічних ситуацій та за результатами емпіричних досліджень; практично оцінює сучасні здобутки психологічної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи психічні явища, поведінку та діяльність дітей різного віку.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з загальної, вікової та педагогічної психології, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, а також при розв'язуванні психологічних задач та аналізі психологічних ситуацій; вміє знаходити необхідну інформацію та критично її аналізувати, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); формулювання узагальнених рекомендацій з психічного розвитку та становлення особистості, враховуючи закономірності вікової динаміки, за допомогою викладача може підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності, саморозвитку власної особистості;

		оцінювати різноманітні психічні явища, поведінку та діяльність інших.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію з психології для саморозвитку; займається науково-дослідною роботою з психології; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації, критично її аналізує; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувачу вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше, ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Самостійна робота (20 балів)

Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем; аналіз та самоаналіз особливостей окремих психічних, особистісних та соціально-психологічних явищ; розробку рекомендації з розвитку окремих психічних феноменів та властивостей особистості учнів, саморозвитку; психодіагностику та самодіагностику окремих психічних феноменів та особистості; самостійне вивчення окремих теоретичних тем навчальної дисципліни; підготовку до написання модульної контрольної роботи; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри); підготовку до складання екзамену. Перевірку питань та завдань самостійної роботи, які здобувачі вищої освіти готують на практичні заняття, здійснює викладач, який їх проводить. Їх оцінювання є складником загальної оцінки, яка виставляється на практичному занятті.

Контроль за іншими видами самостійної роботи здійснює лектор на консультаціях.

Творчі завдання з навчальної дисципліни, які самостійно готують здобувачі вищої освіти, перевіряє лектор. Загальна оцінка за таке завдання — 20 балів, зокрема:

— вміння добирати наукову інформацію та аналізувати її, ґрунтовність та логічність її викладу — 5 балів;

— вміння добирати і використовувати психодіагностичний інструментарій для

збору емпіричних даних, їх обробка та інтерпретація — 5 балів;

— вміння формулювати рекомендації з психічного та особистісного розвитку учнів на основі отриманих емпіричних результатів — 5 балів;

— вміння презентувати результати власних теоретико-емпіричних досліджень, оформлення текстової інформації тощо — 5 балів.

Здобувачу вищої освіти пропонується для виконання обрати одне завдання з кількох альтернативних. Всі пропонувані завдання є рівнозначними за обсягом та структурою.

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань самостійної роботи отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання самостійної роботи на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (20 балів)

Здобувачі вищої освіти повинні виконати контрольну роботу, яка оцінюється за 20-ти бальною шкалою.

Модульна контрольна робота виконується у текстовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи (менше 12 балів), а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульних контрольна робота складається з 4 завдань (2 теоретичні та 2 ситуаційні/практичні завдання), максимальний бал кожного з яких 5 балів.

Отже, за контрольну роботу здобувач вищої освіти може отримати до 20 балів.

При отриманні 11,9 і менше балів модульна контрольна робота вважається невиконаною і здобувач вищої освіти отримує можливість її перескладати.

Критерії оцінювання модульної контрольна робота (20 балів)

1.1. Норми оцінок теоретичних завдань

Теоретичні завдання передбачає глибоку оцінку та аналіз категоріального-понятійного апарату психології та окремих психологічних теорій. Передбачається, що аналізуючи їх, здобувач вищої освіти повинен аргументувати свої висновки, логічно і послідовно викладати матеріал, бачити практичне використання отриманих психологічних знань в практиці освітянської діяльності.

Отже, при оцінюванні теоретичного завдання, слід спиратися на такі критерії:

№ з/п	Критерії	бали
1.	Правильно визначено основні категорії, сутність психологічної теорії.	1
2.	Зазначено основні теоретичні підходи до аналізу і пояснення психічного явища чи феномену тощо повно неповно	2 1
3.	Названо основні дослідження, які містять розробку зазначених в питанні проблеми, та їх авторів.	1
4.	Визначено місце проблеми, якої стосується запитання у професійній діяльності	1
	Разом за завдання	5

1.2. Норми оцінок завдання на розв'язування ситуаційних/практичних завдань

В професійній діяльності педагога має важливе значення володіння не лише системою теоретичних знань з психології, але й використання їх у власній пошуково-

дослідницькій діяльності, майбутній професійній діяльності. Тому студентам пропонується завдання зі аналізу ситуацій та завдань, які стосуються прикладного аспекту психологічних знань (одне завдання із загальної психології, друге — із вікової та педагогічної психології).

При оцінюванні виконаного завдання слід спиратися на такі критерії:

№ з/п	Критерії	бали
1.	Правильно визначено психічний феномен, дано йому характеристику	
	Вичерпна відповідь	3
	Достатня	2
	Недостатня	1
	Сформульовано відповіді на запитання до завдання, сформульовано рекомендації з для учасників ситуації з ефективної взаємодії	
	Вичерпна	2
	Достатня	1
	Недостатня	0
	Разом за завдання	5

Семестровий іспит (40 балів)

До підсумкового контролю (іспиту) допускаються здобувачі вищої освіти, які відвідали всі лекційні та практичні заняття, виконали на позитивну оцінку (4-12) або отримали 60 % балів, від максимальної кількості балів, відведених на оцінку кожного виду робіт, або вчасно, відпрацювали пропущені заняття або виконали види робіт повторно.

Іспит проводиться і оцінюється відповідно до нормативних та розпорядчих документів, що регламентують підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view)

Білет іспиту складається з трьох завдань (2 – теоретичних та одне практично-прикладне завдання).

1 та 2 запитання (по 12 балів за кожне) екзаменаційного білета є теоретичними питаннями, а третє психологічною задачею (16 балів), які передбачають психологічний аналіз ситуації, відповіді на запитання про сутність психологічних явищ, які вона ілюструє. Виконання кожного з цих завдань оцінюється за **такими критеріями**:

високий рівень 10-12 б. (14-16 б.)	Здобувач вищої освіти вміє визначати за описом ситуації конкретне психологічне явище, яке ілюструє ситуація, виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання цього явища, виявляє розуміння зв'язку феномену, про який йдеться у психологічній задачі з іншими психічними явищами та особливостями особистості, розуміє його роль у розвитку особистості та особливостях поведінки дитини, аргументує та обґрунтовує свої судження, формулює своє бачення ситуації, виявляє розуміння матеріалу, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
достатній рівень 7-9 б. (12-13 б.)	Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але при цьому студент допускає 1-2 помилки чи неточності, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач вищої освіти наводить аргументи на підтвердження своїх думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
середній рівень 6-4 б.	Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних психічних явищ та феноменів особистості, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні сутності явищ, які ілюструє ситуація, описана у психологічній задачі; не вміє досить глибоко і

(9-11 б.)	доказово обґрунтовувати свої судження, частково розуміє взаємозв'язок між психічними феноменами та їх вплив на поведінку та діяльність дитини; викладає матеріал непослідовно, неповно і не дотримується норм української літературної мови.
початковий рівень менше ніж 4 б. (9 б)	Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не здатен визначити за описом психічне явище, допускається помилок у визначенні його сутності, властивостей, типології та структури, не вміє самостійно аналізувати ситуацію, виявляти залежність між особливостями особистості та її проявами, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний дати відповіді на жодне запитання психологічної задачі. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоборочесності.

Діапазон балів на екзамені від 0 (мінімально) до 40 (максимально):

Загальне оцінювання екзамену:

40-36 балів – високий рівень;

35-30 балів – достатній рівень;

29-24 бали – середній рівень;

23 бали і менше – початковий рівень, оцінка «незадовільно».

Критерії оцінювання відповіді на екзамені

36 – 40 балів здобувач вищої освіти вміє визначати за описом ситуації конкретне психологічне явище, яке ілюструє ситуація, виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання цього явища, виявляє розуміння зв'язку феномену, про який йдеться у психологічній задачі з іншими психічними явищами та особливостями особистості, розуміє його роль у розвитку особистості та особливостях поведінки дитини, аргументує та обґрунтовує свої судження, формулює своє бачення ситуації, виявляє розуміння матеріалу, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.

30 – 35 балів. Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але при цьому студент допускає 1-2 помилки чи неточності, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач вищої освіти наводить аргументи на підтвердження своїх думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.

24 – 29 балів. Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних психічних явищ та феноменів особистості, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні сутності явищ, які ілюструє ситуація, описана у психологічній задачі; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження, частково розуміє взаємозв'язок між психічними феноменами та їх вплив на поведінку та діяльність дитини; викладає матеріал непослідовно, неповно і не дотримується норм української літературної мови.

23 балів і менше балів. Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не здатен визначити за описом психічне явище, допускається помилок у визначенні його сутності, властивостей, типології та структури, не вміє самостійно аналізувати ситуацію, виявляти залежність між особливостями особистості та її проявами, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний дати відповіді на жодне запитання психологічної задачі. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоборочесності.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до нього після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що здобувачі вищої освіти підготувалися до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

Здобувачам вищої освіти, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням директора навчально-наукового інституту української філології та журналістики.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється за розпорядженням директора навчально-наукового інституту української філології та журналістики., його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з директором навчально-наукового інституту української філології та журналістики та з дозволу ректора університету.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача вищої освіти на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Викладання навчальної дисципліни не потребує спеціального матеріально-технічного та / або інформаційного / програмного забезпечення крім загальноновживаних програм і операційних систем, однак можливе використання мультимедійного проєктора й ноутбука / персонального комп'ютера для супроводу лекційних занять, можливе також використання мобільних пристроїв (мобільний телефон та планшет) з підключенням до Інтернету для виконання завдань самостійної роботи, проходження тестування (поточний та модульний контроль). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE.

12. Рекомендована література

Основна

1. Дуткевич Т. Загальна психологія: теоретичний курс. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 388 с.
2. Кутішенко В. П. Вікова і педагогічна психологія (курс лекцій). Навчальний посібник. ЦУЛ, 2021. 128 с.
3. Максименко С. Д. Загальна психологія. Видання 3-є, перероблене та доповнене. Навчальний посібник.. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 272 с.
4. Москалець В.П. Загальна психологія. Київ: Ліра-К, 2021. 564 с.
5. Панчук Н. П. Загальна, вікова і педагогічна психологія. Збірник завдань: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. 240с.

Допоміжна

1. Бенеш Г. Психологія. Довідник: пер. з нім. Київ : Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Дуткевич Т.В., Савіцька О.В. Навчально-дослідницькі завдання з психології освіти: навчально-методичний посібник. Київ: КНТ, 2024. 324 с.
3. Максимчук Н.П. Становлення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя: монографія. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2009. 176 с.
4. Методичні вказівки та матеріали для самостійної роботи з вікової та педагогічної психології (для студентів денної та заочної форми навчання) : укладач Савіцька О. В. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2019. 92 с.
5. Наталія Панчук, Любов Долинська. Соціальна справедливість в системі життєво-професійних цінностей студентів закладів вищої освіти різних спеціальностей. *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова*. Серія 12. Психологічні науки, 2025. С. 113-126. URI: <https://sj.udu.edu.ua/index.php/pn/article/view/1768/1451>
6. Панчук Н.П. Гендерний підхід у формуванні життєво-професійних ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців // *Психологічне забезпечення інноваційних процесів у закладі вищої освіти*: монографія / [Т.В. Дуткевич, О.В. Савіцька, Н.П. Панчук, Н.М. Дідик] Київ: Видавництво «КНТ», 2024. С.8-38. URI: <https://kaf-psykholohii.kpnu.edu.ua/2024/12/30/naukovy-dorobok-naukovo-doslidnoi-laboratorii-pedahohiky-i-psykholohii-vyshchoi-shkoly/>
7. Панчук Наталія, Панчук Олег. Активізація пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти у процесі фахової підготовки. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна / [редкол.: С.В. Оптасюк (голова, наук. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Випуск 30: *Проблеми сучасних науково-освітніх трансформацій у підготовці фахівців природничо-математичного профілю*. С.92-96. <http://ped-series.kpnu.edu.ua/issue/view/18893>
8. Панчук Н.П. Педагогічні технології навчання у особистісному та професійному розвитку студентів у закладах вищої освіти // *Педагогічне проєктування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект*: кол. моногр. / за заг ред. Пушкарьової Т.О. Київ : ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2021. 124 с. С.47-68. URI: <https://reicst.com.ua/asp/monographs>

9. Панчук Н.П. Загальна і вікова психологія: Практикум: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Друк-Сервіс, 2018. 168с. URI: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3544>

10. Поліщук В.М. Вікова і педагогічна психологія. Суми : Університетська книга, 2019. 352 с.

11. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2020. 418 с.

12. Психологічна енциклопедія. / автор-упорядник О. М. Степанов. Київ : «Академвидав», 2006. 424 с.

13. Сергієнкова О. В. Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 296 с.

14. Niemierko B. Ocienianie szkolne bez tajemnic. Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna, 2002. 292 URL: <https://cutt.ly/4XouMW0/>

- Опубліковані власні навчально-методичні праці:

1. Долинська Л.В., Максимчук Н.П. Психологія ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя Навчально-методичний посібник Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2008. 124 с.

2. Максимчук Н.П. Психологічна діагностика професійної придатності. Навчальний посібник. 3-є видання. Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2012. 264 с.

3. Панчук Н.П. Загальна, вікова і педагогічна психологія. Збірник завдань: Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2020. 240 с.

4. Панчук Н.П. Загальна і вікова психологія: Практикум. Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Друк-Сервіс, 2018. 168 с. URI: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3544>

5. Панчук Н.П. Педагогічні технології навчання у особистісному та професійному розвитку студентів у закладах вищої освіти // *Педагогічне проєктування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект* : кол. моногр. / за заг ред. Пушкарьової Т.О. Київ : ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2021. 124 с. С.47-68.

<https://reicst.com.ua/asp/monographs>

URI: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6373>

6. Панчук Н.П. Психологічні особливості особистості обдарованої дитини старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. *Педагогічна освіта: теорія і практика*: Збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. Вип.27 (2 – 2019). Кам'янець-Подільський. 2019. 404с. С. 335-340. DOI:10.32626/2309-9763.2019-27.335-340

7. Панчук Н.П., Слюсарчук В.В. Вплив статі на формування ціннісного компоненту професійної підготовки у закладі вищої освіти. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Фізичне виховання. Спорт і здоров'я людини / [редкол.: Єдинак Г.А. (відп.ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський. №15. 2020. С.85-91 DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2019-15.85-91>

8. Панчук Н.П. До питання становлення ціннісної сфери у структурі особистості майбутнього вчителя в контексті професійної підготовки. *Психологічний часопис* : науковий журнал / за ред. С.Д. Максименка. Т.7. Вип. 6 (50). Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, 2021. С.49-56. <https://doi.org/10.31108/1.2021.7.6.5>

9. Панчук Н.П. Формування професійних цінностей здобувача вищої освіти у процесі вивчення фахових дисциплін. *Психологічний часопис* : науковий журнал / за ред. С.Д. Максименка. Т. 8. Вип. 4. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, 2022. С.51-59. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.4.4>

10. Слюсарчук В.В., Панчук Н.П. Загальна фізична підготовленість дівчат – майбутніх офіцерів на початку навчання в спеціалізованому закладі вищої освіти. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Фізичне виховання. Спорт і здоров'я людини / [редкол.: Єдинак Г.А. (відп.ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Аксіома. 2019. С. 46-50. DOI: 10.32626/2227-6246.2019-14.46-50

11. Panchuk Nataliia & Secheiko Olena. To the Problem of Formation of a Value Component by Active Methods of Study in the Process of Professional Training of a Student. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології»*, 2021, 54, 160–184. DOI (article): <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-54.160-184>

12. Lazorko, O., Panchuk, N., Borysiuk, O., Kulchytska, A., Borysenko, O., & Khavula, R. Psychological Safety of the Individual in Normal and Extreme Conditions of Professional Activity: Neurophysiological Aspects. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(1). 2022. С. 324-346. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1/287>

13. Рекомендовані джерела інформації:

www.psylib.kiev.ua – психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури

www.lib.com.ua – електронна бібліотека

www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. Вернадського

<http://nplu.org/> – Національна парламентська бібліотека України

<http://www.loc.gov> – Бібліотека конгресу США (Library of Congress)

<http://www.harvard.edu/museums> – Бібліотека Гарвардського університету (США)

<https://ispp.org.ua/elektronna-biblioteka/> — електронна бібліотека Інституту соціальної та політичної психології Академії педагогічних наук України

<http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/> — репозитарій Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

<https://prometheus.org.ua> Prometheus – український громадський проєкт масових відкритих онлайн-курсів;

<https://www.ed-era.com> EdEra – українська студія онлайн-освіти;

<https://coursera.org> – Coursera технологічна компанія, що працює в галузі освіти.

www.futurelearn.com — Browse Free Online Courses FutureLearn

pll.harvard.edu/catalog — Courses Harvard University